

Center for
Higher Education
Policy Studies

Collegegelden en studiefinanciering

De situatie in Australia, Canada, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de VS

November 2009

Ben Jongbloed & Adrie Dassen

Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS)
Universiteit Twente
Postbus 217
7500 AE Enschede

T +31 53 – 489 3212
F +31 53 – 434 0392
E b.w.a.jongbloed@utwente.nl
W www.utwente.nl/cheps

Kenmerk: C10BJ032

Dit rapport, geschreven in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, is gebaseerd op informatie verzameld door Leon Cremonini, Adrie Dassen, Marike Faber, Ben Jongbloed en Hans Vossensteyn.

1 Inleiding

1.1 Doel van de studie

De verhouding publiek/privaat in het hoger onderwijs is in veel landen een punt van discussie, met name daar waar het gaat om de financiering van het stelsel. De private (dat is, de student-) bijdragen aan het hoger onderwijs staan daarbij – ook in Nederland – vaak ter discussie. Er bestaat echter relatief weinig gedetailleerde informatie over de hoogte van het collegegeld dat studenten betalen in landen buiten Nederland. Interessant is vooral de vraag of en hoe de collegegeldtarieven verschillen tussen verschillende groepen studenten, bijvoorbeeld tussen de verschillende programma's en tussen bachelors- en masters-opleidingen.

Om meer zicht te krijgen op deze differentiatie in collegegelden heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) aan CHEPS gevraagd een internationale verkenning te doen. Daarbij dient te worden meegenomen welke financiële voorzieningen er bestaan – via de studiefinanciering, dan wel de onderwijsinstellingen – om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor eenieder (met name de sociaaleconomisch zwakkeren) te garanderen. De verkenning is vooral een zoektocht naar feiten en niet een meer diepgaande analyse. De vraag in hoeverre de collegegelden een financiële drempel opwerpen en of het flankerend (studiefinancierings-) beleid effectief is, wordt in dit rapport dus niet behandeld – daarvoor is ook het tijdsbestek te kort. In een eventuele vervolgstudie kunnen de feiten en cijfers worden aangevuld met een analyse van de effecten van de arrangementen zoals die o.a. uit beleidsevaluaties naar voren zijn gekomen.

Wat betreft de collegegelden gaat het in dit rapport om:

1. De hoogte van het collegegeld
2. De mate van differentiatie van het collegegeld en de regulering daaromtrent naar:
  - a. Instellingen (de publieke, zowel als de publiek bekostigde private¹)
  - b. Opleidingen (bachelor, master), met speciale aandacht voor de diverse opleidingen
  - c. Opleidingsvorm (fulltime, parttime)
  - d. Herkomst van de student (o.a. EU versus niet-EU²)
  - e. Studievoortgang, inschrijvingsduur
  - f. Leeftijd van de student

Ten aanzien van het eerste punt is aandacht geschonken aan de ontwikkeling van het tarief in de tijd (i.e. het recente verleden). Wat punt 2 betreft is ook een eerste indruk van de

---

¹ De tarieven van de volledig private (i.e. de niet-publiek bekostigde) instellingen laten we buiten beschouwing.

² De focus ligt in dit onderzoek steeds op de studenten uit eigen land

spreiding in de tarieven aangegeven: wat zijn de minimum- en maximumtarieven en hoe is de variëteit?

Wat betreft het flankerend (toegankelijkheids-; studiefinancierings-) beleid gaan we in op de volgende vragen:

- a. Hoe is de financiële toegankelijkheid ten aanzien van specifieke doelgroepen geregeld?
- b. Is, wettelijk gezien, deze kwestie een verantwoordelijkheid van de overheid of van de onderwijsinstelling?
- c. Wat is de omvang van de beurzen die (per doelgroep) worden verstrekt door de overheid, de instelling, dan wel andere partijen?
- d. Worden er publieke bijdragen via ouders verstrekt (kinderbijslag, belastingfaciliteiten)?
- e. Welke leenmogelijkheden bestaan er voor de diverse doelgroepen? Wat is daarbij de hoogte van de rente en wat zijn de aflossingsarrangementen?
- f. Kan (op het eerste gezicht) iets over de transparantie van het flankerend beleid worden gezegd vanuit het perspectief van de student? Bestaat er een groot aantal ingewikkelde regelingen en is de vormgeving transparant?

De nadruk bij deze vragen ligt op een beschrijving van de meest recente regelingen en bedragen.

De feiten en regelingen zijn op een rij gezet voor een beperkt aantal hoger onderwijssystemen. In overleg met de opdrachtgever is de volgende keuze gemaakt:

1. Australië
2. Canada (de provincies Ontario en British Columbia)
3. Duitsland (de deelstaten Nordrhein Westfalen, Hamburg, en Rheinland Pfalz)
4. Verenigd Koninkrijk (met name Engeland en Schotland)
5. Verenigde Staten (de staten Californië en New York)

Het onderzoek heeft plaatsgevonden op basis van *desk research* (literatuurstudie en *web searches*). In enkele gevallen (Canada, Duitsland) is contact gezocht met deskundigen uit het internationale netwerk van CHEPS.

De navolgende rapportage betreft een samenvatting van de verzamelde gegevens uit de verschillende hoger onderwijssystemen in de vijf landen.

2 Australië

2.1 Hoger Onderwijs in Australië

Postsecundair onderwijs wordt in Australië in twee typen instellingen aangeboden. Enerzijds zijn er instellingen die beroepsonderwijs aanbieden, anderzijds de hoger onderwijsinstellingen, de universiteiten. Het Australische hoger onderwijssysteem is een unitair systeem sinds 1987 toen de binaire splitsing tussen universiteiten en 'Colleges of Advanced Education' verdween. We beperken ons hierna tot het hoger onderwijs en laten de postsecundaire vocational education & training sector buiten beschouwing.

Het hoger onderwijslandschap in Australië wordt gedomineerd door publieke instellingen. Van de 44 instellingen worden er 40 gefinancierd uit publieke middelen. In termen van studentenaantallen zijn de publieke instellingen nog dominanter: 97% van de studenten staat ingeschreven bij een publiek gefinancierde hoger onderwijsinstelling.

Ondanks het streven van de Australië om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs te garanderen voor iedereen ongeacht sociaaleconomische achtergrond, zijn studenten van hogere sociaaleconomische afkomst nog steeds oververtegenwoordigd in het systeem.

De allocatie van publieke middelen aan universiteiten door de federale overheid (Gemenebest) wordt gedaan in de vorm van een lump sum gebaseerd op het aantal studentenplaatsen. Studenten die een door het Gemenebest gefinancierde plaats innemen dragen sinds 1989 bij aan de kosten van hun opleiding. De publieke bijdrage per student is afhankelijk van de discipline. De private bijdrage per student is zowel afhankelijk van de gekozen opleiding als de private baten die een student ontleent aan het volgen van de opleiding (het private rendement).

2.2 Collegegelden

Het betalen van collegegelden door studenten kan sinds 1989 uitgesteld worden tot na het afstuderen. Dit beleid is erop gericht degenen die niet in staat zijn collegegelden vooruit te betalen de mogelijkheid te geven deel te nemen aan het hoger onderwijs. Dit systeem van uitgestelde betalingen van het collegegeld staat bekend als *Higher Education Contribution Scheme (HECS)*. Studenten die geen gebruikmaken van de mogelijkheid tot uitgestelde betaling krijgen twintig procent korting op het collegegeld per semester.

HECS gaat uit van de principiële gedachte dat zowel studenten als de maatschappij profiteren van hoger onderwijs en daarom bij zouden moeten dragen aan de kosten. Voor studenten houdt HECS in dat zij ongeveer een derde tot (momenteel ongeveer) de helft van

de kosten van hun opleiding bij moeten dragen, waarbij het moment van betaling afhankelijk is van het belastbaar inkomen van de student na afzwaaien.

De terugbetaling van HECS-leningen geschiedt via de belastingdienst en is gebaseerd op het belastbaar inkomen. Terugbetaling start pas op het moment dat de lener een inkomen ontvangt boven een drempelinkomen. Dit drempelinkomen is vastgesteld met het oog op het gemiddelde belastbare inkomen van Australiërs. Zodra het inkomen boven deze drempel komt, houdt de Australische belastingdienst automatisch drie procent van het belastbaar inkomen in. Naarmate het inkomen hoger wordt, worden ook de inhoudingen (zowel absoluut als relatief) hoger.

Na het aanvankelijk vaste HECS tarief zijn er sinds 1997 drie verschillende categorieën binnen de HECS. De bijdrage per student werd dat jaar verhoogd tot 50 procent van de gemiddelde onderwijskosten. Inmiddels kunnen de tarieven vrij variëren binnen drie intervallen ('bands') en is er een categorie voor opleidingen met een beschermde status ('national priorities'). Een universiteit kan zelf de hoogte van het collegegeld bepalen tot een vastgesteld maximum. Per 'band' kan de relatieve bijdrage van de student in de onderwijskosten verschillen.

Tabel 1: Collegegelden Australische bachelor studenten, 2009 (in Australische dollars)

Student Contribution Band	Opleiding	bijdrage
Band 1	Humanities, Arts, Behavioural Science, Social Studies, Foreign Languages, Visual and Performing Arts	0 - 5.201
Band 2	Computing, Built Environment, Health, Engineering, Surveying, Agriculture	0 - 7.412
Band 3	Law, Dentistry, Medicine, Veterinary Science <i>Vanaf 2008: Accounting, Administration, Economics, Commerce</i>	0 - 8.677
National Priorities	Education, Nursing <i>Vanaf 2009: Mathematics, Science and Statistics</i>	0 - 4.162

In sommige disciplines zijn de bijdragen van studenten niet proportioneel aan de kosten van de opleiding. Rechten is een discipline met relatief lage kosten, maar het valt in de hoogste trede van de HECS, waardoor studenten ongeveer 90 procent van de kosten van hun opleiding betalen. Als rechtvaardiging wordt het argument aangehaald dat bepaalde opleidingen betere inkomensperspectieven bieden dan andere opleidingen. Rechten- en (sinds 2008) bedrijfskundeopleidingen vallen om die reden in een hogere trede dan op basis van de kosten van de opleiding verwacht mocht worden. De collegegelden voor opleidingen tot leraar en verpleegkundige vallen volgens dezelfde logica in een lagere trede dan op basis van de kosten van de opleidingen verwacht zou worden. In andere woorden, het

gedifferentieerd collegegeldmodel is een hybride model dat zowel de kosten van een opleiding, als de te verwachten opbrengsten op de arbeidsmarkt meeweegt.

Naast de door het Gemenebest gealloceerde plaatsen mogen Australische universiteiten sinds 2005 tot 25 procent meer studenten toelaten. Dergelijke studenten betalen een collegegeld dat de volledige kosten van hun opleiding dekt. Daarnaast mogen universiteiten overzeese studenten tevens een kostendekkend collegegeld in rekening brengen. Dergelijke buitenlandse studenten vormen een belangrijke bron van inkomsten voor universiteiten.

Publieke instellingen kunnen tevens de hoogte van het collegegeld voor *postgraduate* (Masters-) studenten bepalen. In de meeste gevallen betekent dit resulteert dit kostendekkende collegegelden. Er zijn echter een beperkt aantal publiek bekostigde studieplaatsen beschikbaar voor bepaalde opleidingen. De hoogte van collegegelden voor master-studenten varieert dan ook sterk, maar bedragen in de orde van grootte van 20.000 A\$ zijn geen uitzondering.

2.3 Toegankelijkheid en Studiefinancieringsbeleid

De kosten van hoger onderwijs voor Australische studenten zijn tweeledig. Enerzijds zijn er de kosten van de collegegelden en anderzijds de kosten van levensonderhoud. De collegegelden vallen onder het HECS systeem; de kosten voor levensonderhoud onder het *student maintenance system*.

HECS en toegankelijkheid

De invoering van HECS lijkt geen significant effect gehad te hebben op de instroom van nieuwe studenten in het hoger onderwijs. Critici van HECS wijzen echter op de toename van het aantal studenten dat de betaling van collegegelden uitstelt en beargumenteren dat dit een indicator is van de toegenomen financiële druk op studenten in het HECS systeem. Daarnaast wijzen zij erop dat schuldaversie in toenemende mate heeft geleid tot studenten die in plaats van full-time studeren, nu part-time studeren en daarnaast werken. Dit heeft een negatief effect op de gemiddelde studieduur en zorgt voor toegenomen uitvalpercentages. Juist de studenten uit sociaaleconomisch zwakkere groepen worden getroffen door de hogere financiële lasten: zij zijn meer geneigd te werken, de betaling van collegegelden uit te stellen, extra leningen aan te gaan, en laten zich door de kosten leiden in hun keuze voor een opleiding en universiteit.

Financiële ondersteuning ten behoeve van collegegelden

Er zijn verschillende regelingen om studenten te ondersteunen wat betreft de financiering van collegegelden:

- HECS-HELP: studenten die een door het Gemenebest gealloceerde studieplaats hebben bemachtigd kunnen gebruik maken van de regeling die het uitstellen van de betaling van het collegegeld regelt. Ze kunnen een rentevrije lening opnemen die pas terugbetaald moet worden vanaf het moment dat het inkomen een bepaalde drempel overstijgt.

- FEE-HELP: Australische studenten die niet een door het Gemenebest gealloceerde plaats hebben bemachtigd en daarom de volledige kosten van hun opleiding moeten betalen kunnen via deze regeling geld lenen om aan hun collegegeldverplichtingen te voldoen. FEE-HELP is beschikbaar voor zowel bachelor- als masterstudenten. Bachelor-studenten betalen 20% aan kosten op het geleende bedrag, terwijl *postgraduate* studenten geen extra kosten betalen. FEE-HELP is aan een maximum gebonden.
- Research Training Scheme: Een lump-sum die aan instellingen uitgekeerd wordt ten behoeve van onderzoekstraining van studenten in de tweede en derde cyclus. Studenten in een dergelijk onderzoekstraject zijn vrijgesteld van de betaling van collegegelden.
- Australian Postgraduate Awards: voor studenten in een onderzoeksmaster, of doctoraal traject. Deze regeling betreft een lump-sum aan de instelling, waarna de instelling vervolgens op basis van de prestaties (*merits*) van studenten de gelden herverdeelt in de vorm van beurzen.

Financiële ondersteuning ten behoeve van de kosten van levensonderhoud

Er zijn een aantal mechanismen om studenten te ondersteunen in hun kosten voor levensonderhoud. De belangrijkste regelingen worden hieronder kort weergegeven.

- Youth Allowance (YA): full-time studenten tussen de 16 en 24 jaar oud die ingeschreven staan aan bepaalde instellingen komen voor deze regeling in aanmerking. Het bedrag dat een student ontvangt hangt af van het inkomen en de bezittingen van de ouders en/of partner. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt tussen studenten die zelfstandig dan wel thuis wonen.
- Austudy: studenten vanaf 25 jaar oud komen voor deze regeling in aanmerking.

Zowel YA als Austudy biedt studenten de mogelijkheid om het te ontvangen bedrag te verdubbelen wanneer de student instemt met een lening in plaats van een beurs. Voor elke A\$ die een student als beurs onder deze regelingen kan ontvangen, kan hij/zij dus 2A\$ ontvangen in de vorm van een lening.

Om de participatie van studenten uit zwakkere sociaaleconomische achtergronden te stimuleren zijn in 2004 de Commonwealth learning Scholarships in het leven geroepen. Deze beurzen worden gealloceerd op basis van de prestaties (*merits*) van studenten. De Australische overheid geeft richtlijnen voor de allocatie van deze fondsen, maar de uiteindelijke beslissing ligt bij de instelling.

3 Canada

3.1 Hoger Onderwijs in Canada

Canada is een federale staat waarin hoger onderwijsbeleid de competentie is van de drie territoriale gebieden en de tien provinciale overheden. Op federaal niveau is er geen ministerie of departement dat zich bezighoudt met (hoger) onderwijs. Door deze governance structuur zijn er in feite dertien verschillende hoger onderwijsystemen in Canada. Deze systemen kennen zowel overeenkomsten als verschillen.

De Canadese federale overheid heeft zich niet geheel ongemoeid gelaten met het hogeronderwijsbeleid. De doelstelling is steeds geweest om de bijdrage van universiteiten aan economische groei, en sociale ontwikkeling te optimaliseren. Met deze doelstelling in gedachten zijn er op federaal niveau enkele initiatieven ontplooid, met name om de toegang tot hoger onderwijs te vergroten.

Het Canadese hogeronderwijssystem is een binair systeem dat uit universiteiten en colleges bestaat. Federale middelen voor hoger onderwijs worden gealloceerd aan de provincies op basis van de *Canada Social Transfer*. De provincies zijn echter niet verplicht de middelen daadwerkelijk in te zetten voor hoger onderwijs. Daarnaast ondersteunt de federale overheid instellingen indirect via verschillende federale programma's. Naast instellingen die grotendeels publiek gefinancierd worden, kent Canada tevens een private hoger onderwijssector. De private instellingen bieden voornamelijk professionele bachelors en hoger beroepsonderwijs aan op een for profit basis. Dergelijke private instellingen ontvangen in enkele gevallen een beperkt bedrag aan overheidssubsidie, maar worden grotendeels gefinancierd uit de collegegelden betaald door studenten. In het vervolg van dit hoofdstuk ligt de nadruk op de publiek gefinancierde instellingen en wordt de private sector buiten beschouwing gelaten.

3.2 Collegegelden

De door studenten te betalen collegegelden variëren aanzienlijk in Canada naar provincie, instelling en discipline. Universiteiten hebben een aanzienlijke mate van autonomie. Universiteiten kunnen zelf de hoogte van het collegegeld bepalen, de toelatingseisen, alsmede het aanbod van studieprogramma's. Collegegelden zijn in heel Canada aanzienlijk gestegen in de jaren 90. Tussen 1995 en 2000 is het gemiddelde collegegeld verdubbeld en bedroeg C\$ 4524 in het academisch jaar 2007-2008. Voor disciplines als de medische wetenschappen en tandheelkunde is zelfs een toename van 160% en 200% respectievelijk waar te nemen. Om deze opgaande trend aan banden te leggen hebben de meeste provincies recentelijk wetgeving aangenomen die de stijgingen aan banden legt. De toename van de

collegegeld is sinds 2000 dan ook enigszins gestagneerd. Onderstaande tabel laat de variëteit in de tarieven zien. Voor de graduate tarieven geldt dat ze gemiddeld zo'n 30% tot 50% hoger liggen dan voor undergraduate.

Tabel 2: Collegegelden in Ontario en British Columbia, 2008/2009 (in Canadese dollars)

		undergraduate	graduate
Ontario			
	recht	11.600	
	lerarenopleiding	5.200	
	humanities, social sciences	4.700-4.900	
	wiskunde, landbouw	5.700	
	techniek, kunst	5.100	
	verpleegkunde	4.800	
	medicijnen, tandheelkunde	16.700 – 21.000	
	<i>gemiddelde voor universiteiten</i>	5.600	8.800
	<i>gemiddelde voor colleges</i>	4.500	
British Colombia			
	recht	10.000	
	lerarenopleiding	5.000	
	Humanities, social sciences	5.100	
	Wiskunde, landbouw	4.900	
	Techniek, kunst	4.900-5.000	
	verpleegkunde	5.900	
	Medicijnen, tandheelkunde	12.100-18.600	
	<i>gemiddelde voor universiteiten</i>	5.040	6.580
	<i>gemiddelde voor colleges</i>	2.300-2.600	
Canada	<i>gemiddeld</i>	4.700	5.800

3.3 Toegankelijkheid en Studiefinancieringsbeleid

Studiefinanciering in Canada vindt plaats zowel op het federale niveau als door decentrale overheden, en kent zowel directe als indirecte mechanismen. De federale overheid verstrekt beurzen en leningen, en ondersteunt studenten indirect via belastingvoordelen. De belangrijkste vormen van studiefinanciering op het federale niveau zijn:

- The Canada Student Loan Programme
- First-year low income Grants; gericht op het vergroten van de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen.
- Canada Millennium Scholarship Fund
- RESP Programme
- Canada Education Savings Grant

Federale en provinciale studiefinanciering (zowel beurzen als leningen) zijn grotendeels gebaseerd op de inkomensbehoefte van de student. De laatste is mede afhankelijk van het inkomen de ouders van de student.

Voor provincies geldt dat aanvullende leningen voor studenten in samenwerking met de federale overheid aangeboden worden. De exacte invulling van de leningen verschilt tussen de provincies, maar de essentie is hetzelfde – de leningen hebben tot doel studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen van middelen ten behoeve van de kosten van levensonderhoud te voorzien. Verschillen zijn te vinden in de exacte hoogte van de leningen, de terugbetalingarrangementen, en de berekende interestvoet.

Naast de beurzen en leningen die door overheden verstrekt worden, zijn er een aantal beurzen die beschikbaar gesteld worden door de instellingen. Over het algemeen zijn in Canada twee van typen te onderscheiden. Eén vorm is gebaseerd op de prestaties van de studenten – de zogenaamde *merit-based* beurzen. De tweede vorm is ter ondersteuning van studenten uit sociaaleconomisch zwakkere groepen. Instellingen distribueren deze fondsen naar eigen inzicht.

Naast de directe studiefinanciering wordt ongeveer een derde van de totale studiefinanciering indirect verrekend. Er zijn in totaal zeven verschillende vormen van belastingvoordeel voor onderwijs. Onderstaande tabel (in het Engels) vat deze belastingvoordelen samen:

Tabel 3: Belastingfaciliteiten voor studenten in postsecundair onderwijs in Canada

Tax system support	Description
Tuition fee tax credit	Tuition fee and ancillary fees paid to eligible post-secondary education institutions are eligible credits against income taxes paid federally and in all provinces.
Education tax credit	Available federally and in all provinces but Quebec, this credit depends on the number of months a student has been studying in the tax year, and his or her part-time or full-time status
Transfer of credits	Enables students to transfer the value of some of their credits to their parents or spouse
Carry-Forward provision	Enables students to carry the credits forward to a future year if they cannot be used this year
Registered education savings plan	A type of savings account that grows, tax-free, until a child is ready for post-secondary education. Through the related Canada Education Savings Grant (CESG) and Canada Learning Bond, the federal government provides matching and additional deposits into the RESP. The 2007 federal budget increased the amount that could be deposited into an RESP from \$42,000 to \$50,000 and eliminated the annual contribution limit. It also increased the maximum annual CESG from \$400 to \$500
Student Loan Interest Credit	Interest paid on a student loan during the preceding five years may be claimed as a tax deduction

Scholarship Exemption	Until 2005, \$3000 of income received in the form of scholarships, fellowships, bursaries, and grants was exempt from taxation: in the 2006 federal budget, the exemption limit was removed, making all income tax-free, provided the student is eligible to claim the education tax credit
-----------------------	---

4 Duitsland

4.1 Hoger Onderwijs in Duitsland

In Duitsland wordt het hoger onderwijsbeleid vormgegeven door de *Länder*; de zestien staten die tezamen de federale Bondsrepubliek vormen. Het hoger onderwijs is in Duitsland grotendeels publiek gefinancierd en bestaat in principe uit twee typen instellingen. Enerzijds is er de universitaire sector waar de focus op academische vorming en onderzoek ligt. Daarnaast is er een (relatief kleinere) sector met een professionele oriëntering: de *Fachhochschulen*.

4.2 Collegegelden

Tot voor kort werden er in Duitsland geen collegegelden in rekening gebracht, ondanks dat dit onderwerp altijd ter discussie heeft gestaan. Sinds 1997 hebben een aantal staten collegegeld geïntroduceerd voor studenten die langer dan de nominale studieduur deden over de afronding van hun studie. Voor alle andere studenten bleef het hoger onderwijssysteem echter collegegeldvrij; iets wat nogmaals onderstreept werd in de Hoger Onderwijswet van 2002. Een uitspraak van het Hoger Gerechtshof in 2005 veranderde dit beeld echter. Volgens het Gerechtshof mocht de federale overheid de overheden van de staten niet verbieden collegegelden te introduceren. Deze uitspraak resulteerde in de invoering van collegegelden in een aantal van de zestien staten. Sommige staten voerden een ongedifferentieerd tarief in (meestal €500 per semester) dat elke student ongeacht opleiding en instelling moet betalen. In Nordrhein-Westfalen heeft de overheid besloten dat instellingen zelf de hoogte van het collegegeld mogen bepalen, tot een maximum van €500 per semester. Momenteel heeft de helft van de staten in Duitsland collegegelden geïntroduceerd voor reguliere studenten, en met uitzondering van Berlijn, Brandenburg, en Schleswig-Holstein hebben alle *Länder* collegegelden ingevoerd voor studenten die langer dan de nominale studieduur ingeschreven staan. De hoogte van het in rekening gebrachte collegegeld varieert echter per staat, en in het geval van Nordrhein-Westfalen per instelling. Onderstaande tabel geeft de collegegelden per *Land* weer.

Tabel 4: Collegegelden in Duitse deelstaten

Land	Collegegeld voor:				
	Reguliere studenten	Lang-studeerders	Tweede opleiding	Oudere studenten	Andere bijdragen
Baden-Württemberg	€ 500				€ 40
Bayern	Tot € 500				€ 50
Berlin	€ 0				€ 66 tot € 86
Brandenburg	€ 0				€ 51
Bremen		€ 500			€ 50
Hamburg	€ 375				€ 50
Hessen	€ 0 (intro € 500)	€ 500			€ 50
Mecklenburg-Vorpommern	€ 0				€ 50
Niedersachsen	€ 500	€ 600 tot € 800			€ 75
Nordrhein-Westfalen	Tot € 500				€ 0
Rheinland Pfalz			€ 650	€ 650	€ 0
Saarland	€ 300 tot € 500				€ 0
Sachsen-Anhalt	€ 0 (intro € 500)	€ 500			€ 0
Sachsens	€ 30 tot € 450				€ 0
Schleswig-Holstein	€ 0				€ 0
Thüringen	€ 0	€ 500			€ 50

4.3 Toegankelijkheid en Studiefinancieringsbeleid

Er zijn verschillende vormen van studiefinanciering in Duitsland. Enerzijds zijn er directe en indirecte vormen van financiering op federaal niveau. Alle directe vormen van studiefinanciering zijn inkomensafhankelijk. Daarnaast zijn er verschillende aanvullende vormen van financiering zowel op federaal niveau als op het niveau van de *Länder*, meestal gerelateerd aan het eventueel te betalen collegegeld. Hieronder worden de belangrijkste vormen van studiefinanciering kort weergegeven.

Directe vormen van studiefinanciering in Duitsland

- **Bundersausbildungsförderungsgesetz (BaföG):** De BaföG is een vorm van studiefinanciering, afhankelijk van het inkomen van de ouders van de student, die uit twee componenten bestaat voor studenten in het hoger onderwijs. Vijftig procent van de BaföG heeft de vorm van een beurs (maximale bedrag per maand is €256 uitwonend, €207 thuiswonend), de overige helft is een lening (hier is tevens het maximale bedrag per maand €256 uitwonend, €207 thuiswonend). Wanneer

- studenten aan kunnen tonen dat de kosten voor huisvesting uitzonderlijk hoog zijn, kunnen ze tevens in aanmerking komen binnen de BaföG voor een aanvullende beurs van maximaal €133 per maand. Studenten kunnen enkel gebruik maken van het beursgedeelte van de BaföG wanneer zij ook de lening accepteren. Studenten komen in aanmerking voor BaföG studiefinanciering wanneer zij voldoen aan de volgende criteria.
- Ingeschreven als full time student aan een hoger onderwijsinstelling.
  - Jonger dan 30 jaar oud zijn
  - De Duitse nationaliteit hebben, dan wel een nationaliteit hebben van lidstaten van de EU/EER, of een speciale legale status hebben (bv. vluchtelingen).
  - De prestaties van de student de afronding van een studie binnen redelijke termijn waarschijnlijk maken
- *Begabtenförderungswerke*: Dit betreft een beurs gebaseerd op de prestaties van de student. Deze beurzen zijn vaak afkomstig van stichtingen, bedrijven, en andere maatschappelijke organisaties. Een uitzondering hierop betreft de *Studienstiftung des deutschen Volkes* die geen specifieke oriëntatie heeft, en de grootste beursverstrekende organisatie is in Duitsland.
  - De *Deutsche Akademischer Austauschdienst* (DAAD) verstrekt beurzen aan niet-Duitse studenten en jonge onderzoekers die voor bepaalde tijd in Duitsland willen studeren, dan wel onderzoek willen doen aan een Duitse hoger onderwijsinstelling.
  - Voor *postgraduate* studenten zijn er op het niveau van de deelstaten beurzen beschikbaar onder de regeling van de *Graduiertenförderungsgesetz*.

Daarnaast wordt in toenemende mate door studenten gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot lenen. Hiervoor is een programma op het federale niveau in het leven geroepen in 2001. De leningen verstrekt in het *Kredietanstalt für Wiederaufbau* programma zijn niet inkomensgerelateerd en bedragen maximaal €585 per maand. De lening komt met een rentepercentage dat marktconform vastgesteld wordt en moet vanaf een half jaar nadat de laatste termijn is ontvangen terugbetaald worden in maandelijkse termijnen. In principe kunnen alle Duitse en EU/EER studenten een aanvraag voor een lening in dit programma indienen.

Naast de leningen verstrekt in het *Kredietanstalt für Wiederaufbau* programma zijn op het niveau van de deelstaten in toenemende mate regelingen getroffen met private banken voor leningen ten behoeve van de betaling van collegegelden en ter financiering van de kosten van levensonderhoud. Deze leningen dragen een gereduceerd rentetarief en worden niet getoetst aan het inkomen.

Indirecte vormen van studiefinanciering in Duitsland

Naast de directe studiefinanciering kent Duitsland een indirect systeem van studiefinanciering via belastingfaciliteiten. Ouders met studerende kinderen kunnen een bepaald bedrag van hun belastbare inkomen aftrekken. Deze vorm van kinderbijslag heeft de vorm van een belastingteruggave en bedraagt €120 per maand voor de eerste drie kinderen en €165 per maand voor het vierde en volgende kinderen.

5 Verenigd Koninkrijk

5.1 Hoger Onderwijs in het Verenigd Koninkrijk

Het Verenigd Koninkrijk kent 109 universiteiten die in vier fasen zijn ontstaan. Cambridge en Oxford zijn de oudste universiteiten, gevolgd door de zogenaamde 'Redbrick universities', opgericht in de negentiende eeuw. In de jaren 60 breidde het hoger onderwijsstelsel zich verder uit vanwege de toegenomen vraag naar hoger onderwijs. De laatste significante expansie van het universitaire landschap vond in 1992 plaats toen de voormalige *polytechnics* een universitaire status verkregen.

5.2 Collegegelden

Het Britse hoge onderwijsstelsel kende tot 1998 collegegelden, maar deze werden voor full-time studenten voldaan door lokale overheidsorganen (*Local Education Authorities – LEAs*). Echter sinds 1998 worden studenten geacht zelf het collegegeld te betalen, waarbij er regelingen getroffen zijn voor studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen. Tot 2006 betaalden studenten een vast bedrag aan collegegeld dat was vastgesteld op £ 1.225. Als gevolg van de *Higher Education Act 2004* kunnen universiteiten sinds 2006 variabele collegegelden heffen tot een jaarlijks bepaald maximum (£ 3.225 voor het academisch jaar 2009-2010 voor nieuwe studenten). De hoogte van het collegegeld is gelijk voor Britse studenten en studenten uit de Europese Unie (EU) en de Europese Economische Ruimte (EER). Op twee na vragen alle Engelse universiteiten het maximale tarief voor de undergraduate opleidingen: £ 3225. Alle Engelse universiteiten die een hoger tarief vragen dan het tarief van vóór 2006 (£ 1.225; inmiddels aangepast aan de inflatie tot £ 1.285) zijn verplicht een voorziening te treffen om het voor studenten uit de lagere inkomstgroepen mogelijk te maken het hogere tarief te betalen. Dergelijke zogenaamde *Access Agreements* worden gemonitord voor het *Office for Fair Access (OFFA)*. Inmiddels hebben alle universiteiten een dergelijke door de OFFA goedgekeurde voorziening. Het postgraduate tarief varieert, al naar gelang de opleiding, en varieert tussen de £ 3.400 en £ 9.000. Er zijn uitschieters naar boven, onder andere in de sfeer van de kunstopleidingen en de MBA opleidingen (de laatste vragen gemiddeld £ 13.000). Momenteel werkt een commissie voorgezeten door Lord Browne (de voormalige *Chief Executive* van BP) aan een *Independent Review of Higher Education Funding and Student Finance* om de stelselwijziging van 2006 te evalueren. De review is in het najaar van 2010 gereed - na de Britse verkiezingen.

Schotland kent geen collegegelden voor Schotse studenten. In 1999 werden voorafbetaalde collegegelden vervangen door een inkomensgerelateerde bijdrage aan de kosten van hoger onderwijs geïnd na afstuderen. Tussen 1999 en 2008 waren Schotse afgestudeerden verplicht om bij een inkomen boven GBP 10.000 per jaar een bepaald percentage af te dragen. Dit

beleid is echter afgeschaft in 2008, waardoor studenten geen collegegeld betalen. Voor niet-Schotse studenten uit het Verenigd Koninkrijk geldt dat er een collegegeld betaald moet worden dat varieert tussen £ 1700 en £ 2700 per jaar, afhankelijk van de gevolgde opleiding. Tegelijkertijd geldt dat studenten uit EU-landen geen collegegeld betalen aan Schotse hoger onderwijsinstellingen. Voor studenten van buiten de EU geldt in het algemeen in het Verenigd Koninkrijk dat zij een collegegeld betalen dat door de instelling vastgesteld is.

De hoogte van het in rekening gebrachte collegegeld is afhankelijk van een aantal factoren. Ten eerste verschillen de collegegelden voor full time en part time studenten in zowel Engeland als Schotland. Ten tweede zijn de collegegelden gedifferentieerd naar instelling. Verder vindt differentiatie plaats naar opleiding (wetenschappelijke discipline).

Tabel 5: Collegegelden in het VK, 2009

	Undergraduate	Postgraduate (one year taught master)	Foundation degree (eenjarig)
Engeland	£ 3.225 voor Britse, EU/EER studenten in alle VK universiteiten (behalve: Leeds Metropolitan University: £ 2.000 University of Greenwich: £ 2.900)	£ 3.400 - 9.000	£ 1.250 - 3.225
Schotland	£ 0 (Schotse studenten) £ 1.820 (Britse, EU- en EER studenten)	£ 3.400 (Britse, EU- en EER studenten)	n.v.t.

5.3 Toegankelijkheid en Studiefinancieringsbeleid

De hervormingen in het collegegeldbeleid in 1998 gingen gepaard met de introductie van een aantal studiefinancieringsmechanismen (bestaande uit zowel beurzen als leningen) om de toegankelijkheid te garanderen. In Engeland bestaat studiefinanciering uit twee hoofdcomponenten. Enerzijds zijn er beurzen en anderzijds leningen die bedoeld zijn voor het financieren van collegegelden. Naast deze twee hoofdcomponenten zijn er andere vormen van studiefinanciering voor studenten ingeschreven aan een hoger onderwijsinstelling, afhankelijk van de omstandigheden van de student. Hieronder volgt eerst een overzicht van de beschikbare beurzen in Engeland. Vervolgens worden de beschikbare leningen in kaart gebracht.

Studiefinanciering in Engeland: beurzen

- **Maintenance grant:** Deze beurs is gericht op studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere lagen van de bevolking die na de hervormingen van 2006 voor het eerst ingeschreven zijn aan een hoger onderwijsinstelling en bedoeld voor de betaling van het collegegeld. De beurs is afhankelijk van de hoogte van het inkomen van de

ouders. Studenten die in aanmerking komen voor het volledige bedrag van de maintenance grant (£ 2.835 in het academisch jaar 2008-2009), komen tevens in aanmerking voor een aanvullende beurs van de hoger onderwijsinstelling ter dekking van het deel van het collegegeld dat niet door de maintenance grant wordt gedekt. De Engelse universiteiten hebben in het jaar 2008/09 ongeveer een kwart van de £ 878 miljoen aan extra inkomsten (als gevolg van tarieven boven de £ 1285) ingezet voor beurzen aan studenten uit lagere inkomensgroepen. De gemiddelde instellingsbeurs bedraagt £ 900 per student. De exacte hoogte is een kwestie van instellingsbeleid maar staat altijd in min of meer directe relatie met het bedrag aan maintenance grant.

- Special Support Grant: de SSG, geïntroduceerd in 2006, is bedoeld voor de kosten van levensonderhoud. De SSG is enkel beschikbaar voor studenten die niet in aanmerking komen voor de maintenance grant.
- Higher Education Grant: De HEG is geïntroduceerd in 2004 en is bedoeld ter ondersteuning van financieel zwakkere studenten die reeds voor de hervormingen van 2006 aan een universiteit studeerden en daarom niet in aanmerking komen voor de maintenance grant. De HEG werkt op eenzelfde basis als de maintenance grant. De beurs is afhankelijk van het inkomen van de ouders van de student. Deze beurs wordt uitgefaseerd en op termijn volledig vervangen door de maintenance grant.
- Access to Learning Funds: De overheid distribueert fondsen naar de instellingen om studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere lagen van de bevolking te ondersteunen. Deze middelen worden vervolgens door de instellingen aan (full time) studenten toegewezen.
- Tuition fee support: Deze financiële ondersteuning wordt tevens rechtstreeks aan de instelling uitgekeerd en is bedoeld om een deel van het collegegeld te subsidiëren. Studenten ontvangen de beurs dus niet, maar ervaren het als een korting op het te betalen collegegeld. Ook voor het tuition fee support system geldt dat deze voornamelijk gericht is op de ondersteuning van studenten uit sociaaleconomisch zwakkere groepen.

Studiefinanciering in Engeland: leningen

Studenten kunnen op twee manieren een lening aangaan. Ten eerste zijn er leningen ten behoeve van de betaling van het collegegeld. Daarnaast zijn er leningen bedoeld voor levensonderhoud. Beide leningen moeten door de student terugbetaald worden (via de inkomstenbelasting) zodra hun inkomen de drempel van £15.000 per jaar overstijgt. De leningen zijn niet rente-vrij, maar de rente is gelijk aan de inflatie.

- Student Loan Fees: Deze niet-commerciële leningen worden verstrekt door de overheid ten behoeve van de betaling van het collegegeld door de student. De leningen zijn aan een maximum per academisch jaar gebonden (£ 3.145 in 2008-2009). Dit maximum komt overeen met het maximum dat instellingen aan collegegelden aan Engelse studenten in rekening mogen brengen. De hervormingen in 2006 hebben ertoe geleid dat het aantal verstrekte leningen binnen de student loan fees aanzienlijk is toegenomen. Daarnaast heeft de introductie van gedifferentieerde collegegelden geleid tot een verdrievoudiging van het gemiddeld geleende bedrag onder deze regeling.

- Student Loans for Maintenance: Naast de leningen ten behoeve van het collegegeld, kunnen studenten een lening aangaan ter dekking van de kosten van levensonderhoud. Het bedrag dat studenten maximaal kunnen lenen onder deze regeling is afhankelijk van twee factoren. Ten eerste wordt er gedifferentieerd tussen studenten die thuis wonen en studenten die uitwonend zijn. Daarnaast is de hoogte van de lening afhankelijk van het bedrag dat ontvangen wordt uit de maintenance grant. Voor elke pond ontvangen als beurs voor levensonderhoud in het maintenance grant programma, kan een pond minder geleend worden voor de kosten van levensonderhoud in deze regeling.

Studiefinanciering in Schotland: beurzen

Omdat Schotse studenten in Schotland vrijgesteld zijn van de betaling van collegegeld, bestaan er geen beurzen ter dekking van collegegeld. Sommige studenten komen echter wel in aanmerking voor een beurs ter ondersteuning van de kosten van levensonderhoud.

- Young Students' Bursary: studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen kunnen in aanmerking komen voor een beurs ter ondersteuning van de kosten van levensonderhoud. Deze beurs is bedoeld voor studenten onder de 25 jaar en bedraagt maximaal £ 2.640 en ligt in het verlengde van de Engelse maintenance grant.

Studiefinanciering in Schotland: leningen

Schotse studenten komen tevens in aanmerking voor de leningen ter ondersteuning van kosten van levensonderhoud (student loans for maintenance) die hierboven genoemd zijn. Daarnaast komen sommige studenten in aanmerking voor een aanvullende lening ter aanvulling op de Young students' bursary.

6 Verenigde Staten

6.1 Hoger Onderwijs in de Verenigde Staten

Hoger onderwijs is in de Verenigde Staten (VS) de verantwoordelijkheid van de staten, en niet van de federale overheid. Instellingen kunnen hun eigen toelatingseisen bepalen – er bestaat geen norm per staat of op federaal niveau.

Het hoger onderwijssysteem in de VS bestaat uit zowel publieke als private instellingen. Onderstaande figuur vat samen hoe het hoger onderwijssysteem in de VS gestructureerd is.

Het postsecundaire onderwijssysteem in Californië (vergelijkbaar met New York) is opgebouwd als in de rest van de VS. Het bestaat uit drie publieke subsystemen die elkaar aanvullen en een privaat systeem dat meer autonoom van de staat opereert:

1. California Community Colleges (CCC)
2. California State University (CSU)
3. University of California (UC)
4. Private colleges en universiteiten

De *community colleges* (CCC's) hebben een drieledige missie: (1) doorstroom naar vervolg- (hoger) onderwijs; (2) beroepsgerichte training; en (3) regionale economische ontwikkeling. De CCC's bieden tweejarige programma's aan die naar een *Associate degree* en technische certificaten in een groot aantal beroepsvelden leiden. Het zijn typische 'open deur' instellingen, waar iedereen terecht kan om hetzij enkele vakken te volgen, te proeven aan wat hoger onderwijs te bieden heeft, dan wel een afgeronde opleiding te volgen die puur beroepsgericht kan zijn of feitelijk de eerste twee jaar van een bachelor's opleiding betreft.

Categorieën 2 en 3 zijn de *public four year colleges*, die (4-jarige) bachelors, (tweejarige) masters, verschillende professional degrees en (in veel gevallen) PhDs verstrekken.

Over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de private vierjarige hoger onderwijsinstellingen de meest prestigieuze instellingen zijn. De private instellingen zijn dan ook het meest selectief en heffen een aanzienlijk hoger collegegeld dan de publieke instellingen.

6.2 Collegegelden

Collegegelden variëren in de VS per instelling. Onderstaande tabel geeft een impressie van de verschillen in het collegegeld en de overige kosten in publieke en private instellingen in de staten Californië (CA) en New York (NY). Uit de tabel blijkt dat niet alleen de hoogte van

collegegelden en de overige kosten (de *subsistence costs*, voor studentenhuysvesting) significant kunnen variëren tussen publieke en private instellingen, maar dat er tevens aanzienlijke verschillen tussen de staten zijn. Zo zijn de collegegelden voor de Californische Community Colleges (waar 17% van de voltijdse studenten studeren) aanzienlijk lager dan die in andere staten.

Een cruciaal verschil is dat tussen studenten uit de eigen staat (*in-state*) en studenten van andere staten (*out-of-state*). Gemiddeld bedroegen de *in-state* collegegelden voor de publieke universiteiten in 2007 bijna \$ 6.200 voor de undergraduate programma's en \$ 9.400 voor de graduate (master's) programma's. De *out-of-state* collegegelden zijn aanzienlijk hoger en liggen zowel voor de undergraduate als de graduate studenten op bijna \$ 17.000. Voor de *professional fields* (o.a. medicijnen, recht) liggen de *in-state* tarieven tussen de \$14.000 en \$ 20.000, en voor *out-of-state* studenten tussen de \$ 27.000 en \$ 40.000. Deeltijdstudenten betalen lagere collegegelden. Overigens hebben sommige staten overeenkomsten met andere (vooral aangrenzende) staten over gereduceerde tarieven voor elkaars studenten.

Tabel 6: Collegegelden in Californië, New York en enkele geselecteerde universiteiten, 2007/2008 (in US\$)

instelling	Undergraduate collegegeld (In-state)			Subsistence costs	
	CA	NY		CA	NY
Public 4-year	4.879	5.065		10.014	9.074
Private 4-year	24.453	25.885		10.553	10.343
Public 2-year	588	3.423		--	--
	Under-graduate	Graduate	Medicine	Law (professional degree)	Master's nursing (professional degree)
SUNY Albany (publiek)	5.939 (in-state)	7.988 (in-state)			
California – Berkeley (publiek)	6.654 (in-state)	7.410 (in-state)		25.477 (in-state)	
NYU (privaat)	33.420	27.823	40.750	39.967	28.939
Univ of Southern California (privaat)	33.892	27.426	41.288	39.422	
VS (gemiddelden)					
	public 2-year	2.294			
	public 4-year In-state	6.191	9.379	17.462	18.549
	public 4-year Out-of-state	16.586			
	private 4-year	23.745			

6.3 Toegankelijkheid en Studiefinancieringsbeleid

De federale overheid heeft een belangrijke rol in het studiefinancieringssysteem in de VS. Er zijn een aantal federale beurzen en leningen te onderscheiden:

- Federal Pell Grant Programme: gericht op studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen in de samenleving. De hoogte van de beurs is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de kosten van studeren en levensonderhoud aan de betreffende instelling (deze kosten worden overigens vastgesteld door de instellingen), en het soort inschrijving (full time versus part time)
- Federal Supplemental Educational Opportunity Grant Programme: gericht op het vergroten van de toegankelijkheid en het ondersteunen van de armste studenten. Binnen dit programma wordt prioriteit gegeven aan studenten met een 'uitzonderlijke financieringsbehoefte', en studenten die tevens in aanmerking komen voor het Federal Pell Grant Programme.
- Academic Competitiveness Grant en Smart Grant: Deze programma's zijn respectievelijk gericht op studenten in de eerste twee studiejaar, en studenten in het derde en vierde studiejaar die een opleiding volgen in een aantal disciplines welke van strategisch belang geacht worden. Naast de voorwaarde betrekking hebbende op de disciplines komen studenten enkel in aanmerking voor deze beurs wanneer zij Amerikaans staatsburger zijn en tevens in aanmerking komen voor de Federal Pell Grant.

Naast de hierboven beschreven beurzen zijn een aantal federale vormen van leningen te onderscheiden:

- Ford Federal Direct Student Loan Programme: Binnen dit programma lenen studenten van de federale overheid via de instelling waar zij ingeschreven staan. Het programma kent verschillende vormen van leningen:
  - Stafford Subsidized Loans: deze leningen zijn door de federale overheid gewaarborgd, lange termijn leningen met een lage rentevoet. Studenten komen in aanmerking voor een lening uit dit deelprogramma wanneer zij uit de sociaal-economisch zwakkere groepen komen. De hoogte van de lening varieert op basis van de persoonlijke omstandigheden van de student (bv. alleenstaand of partner, uit- of thuiswonend)
  - Stafford Unsubsidized Loans: deze leningen zijn lange termijn leningen met een lage rentevoet, maar worden niet door de overheid gewaarborgd. De reden hiervoor is dat de leningen niet specifiek bedoeld zijn voor studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere segmenten van de samenleving.
  - Direct Plus Loans: door de overheid gewaarborgde, lange termijn leningen met een lage rentevoet bedoeld voor de ouders van studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen van de samenleving. Daarnaast kunnen sinds 2006 *postgraduate* studenten lenen via dit programma.
  - Direct Consolidation: dit deelprogramma geeft studenten de mogelijkheid de terugbetaling van leningen uit te stellen voor een bepaalde tijd. Er wordt wel interest geheven over de lening voor de periode van uitstel van betaling.

- Federal Family Education and Loan Program: Binnen dit programma lenen studenten van de federale overheid via de instelling waar zij ingeschreven staan. Ook dit programma kent verschillende vormen van leningen:
  - Federal Plus Loans: door de overheid gewaarborgde, lange termijn leningen met een lage rentevoet bedoeld voor de ouders van studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen van de samenleving. Daarnaast kunnen sinds 2006 *postgraduate* studenten lenen via dit programma.
  - Federal Consolidation: dit deelprogramma geeft studenten de mogelijkheid de terugbetaling van leningen uit te stellen voor een bepaalde tijd. Er wordt wel interest geheven over de lening voor de periode van uitstel van betaling.
- Perkins Loans: Dit programma stelt leningen ter beschikking aan studenten uit de sociaaleconomisch zwakkere groepen tegen een gereduceerd rentetarief. De leningen worden echter verstrekt aan instellingen die vervolgens bepalen welke studenten voor dergelijke leningen in aanmerking komen.

Naast deze directe studiefinancieringsmechanismen zijn er een tweetal indirecte regelingen die bedoeld zijn als een tegemoetkoming in de kosten van (hoger) onderwijs. Zowel de HOPE credit regeling als de Lifetime Learning Credit regeling zijn gericht op het geven van een belastingvoordeel aan de student. Binnen deze regelingen kunnen studenten respectievelijk tot maximaal US\$1800 en US\$2000 van hun belastbaar inkomen aftrekken.

Naast deze federale vormen van studiefinanciering zijn er in de verschillende staten studiefinancieringsmechanismen te onderscheiden. Een belangrijk kenmerk van de beurzen die door staten verstrekt worden is dat in de meeste gevallen enkel studenten in aanmerking komen die woonachtig zijn in de betreffende staat. In het algemeen kan gesteld worden dat er drie verschillende typen beurzen te onderscheiden zijn:

- Beurzen voor studenten uit sociaaleconomisch zwakkere groepen van de samenleving. Deze beurzen zijn er vooral op gericht de participatie van de armste studenten te ondersteunen.
- Beurzen voor studenten op basis van hun academische prestaties
- Beurzen ter ondersteuning van studenten waarvan de academische prestaties achterblijven.

7 Overzicht tarieven

Onderstaande tabel vat de eerdere tabellen samen en drukt een aantal gemiddelde collegegeldtarieven uit in Euro's. Nationale valuta's zijn omgerekend met de gemiddelde Euro wisselkoersen voor het betreffende jaar.

Tabel 7: Overzicht van collegegelden in de verschillende landen, tarief uitgedrukt in Euro's

	Undergraduate	Graduate	Tarief vastgesteld door:	
			Instelling	Overheid/ staat
Australië (2009)	3.220 - 4.830 (afhankelijk van opleidingscategorie)	Gemiddeld: 11.000 (afh van opleiding)	X	Stelt maximum
Canada – Ontario (2008)	2.880 (Colleges)	Nvt	X	
	3.590 (universities) (=gemiddelde, tarief afh. van opleiding)	5.640 (gemiddeld univ)	X	
Canada – British Columbia (2008)	1.470 – 1.670 (colleges)	Nvt	X	
	3.230 (universities) (=gemiddelde, tarief afh. van opleiding)	4.220 (univ)		X
Duitsland (2009)	0 – 500 (tarief verschilt per deelstaat en evt instelling)	0 - 500		X
Engeland (2009)	3.550 (= maximum tarief)	3.740 - 9.890 (afh van opleiding)	X	Stelt maximum
Schotland (2009)	0 (Schotse studenten) 2.000 (overige)			X
VS – Californië (2007)	3.560 (publieke 4-jr)			
	430 (community colleges)		X	
	17.800 (private 4-jr)		X	
VS – New York (2007)	3.700 (publieke 4-jr)		X	
	2.500 (Comm. Colleges)			
	18.900 (private 4-jr)		X	
VS gemiddeld (2007)	4.520 (publieke, 4-jr, In-state)	6.850 (publieke, 4 jr, In-state)		

